

1907 – 2007 **η ΕΑΕΕ στην υπηρεσία του θεσμού της Ιδιωτικής Ασφάλισης**

Ένα οδοιπορικό 100 χρόνων, δεν συνοψίζεται ασφαλώς μέσα σε λίγα λεπτά. Θα ήταν, μάλιστα, άδικο να επιχειρήσει κάποιος την επιλεκτική μόνο αναφορά κρίσιμων και σημαντικών χρονολογιών.

Εδώ μιλούμε για 100 χρόνια ζωντανής παρουσίας ενός συνδικαλιστικού οργάνου – μέσ' από τους φυσιολογικούς και δικαιολογημένους μετασχηματισμούς και μεταλλάξεις του – που διαφέντεψε με κύρος και αποτελεσματικότητα τον θεσμό της Ιδιωτικής Ασφάλισης.

Στο επετειακό λεύκωμα που θα πάρετε στα χέρια σας, θα βρείτε ανάγλυφο το οδοιπορικό αυτό. Με τα όποια κενά ή τις παραλείψεις του. Δεν παύει όμως να είναι μια έντιμη προσπάθεια, αυθεντική και χωρίς ιδιοτέλειες, καταγραφής του χρονικού μιας ολόκληρης 100ετίας.

Σήμερα θα περιοριστώ στο να σας πλοηγήσω μέσ' από τα μείζονα γεγονότα των τελευταίων 50-60 χρόνων, που είναι ασφαλώς καθοριστικά του σημερινού status της ασφαλιστικής αγοράς μας.

Στη διαδρομή αυτή, η Θεσσαλονίκη έχει τη συμπρωτεύουσα θέση της. Άλλωστε, εδώ πρωτοδοκιμάστηκαν οι αντοχές αλλά και η κοινωνική συναντίληψη της τότε νεόκοπης ελληνικής ασφαλιστικής αγοράς: το 1917, εννοώ, με την καταστροφική πυρκαγιά της πόλης. Κι εδώ οργανώνεται, 16 χρόνια αργότερα, ένας από τους πρώτους συγκροτημένους φορείς της αγοράς, ο «Σύνδεσμος Πρακτόρων Πυρασφαλειών Θεσσαλονίκης». Εδώ έζησαν και δραστηριοποιήθηκαν συνάδελφοι επιχειρηματίες-ασφαλιστές, με κατάρτιση, κύρος και ήθος, αλλά και μια νέα γενιά συνεχιστών τους. Κι εδώ, στη 10ετία του '70, πρωτοβρήκαμε ένα διψασμένο για γνώση και ασφαλιστική παιδεία κοινό που μας δέχτηκε με ξεχωριστή ζεστασιά σ' εκείνες τις πρώτες σεμιναριακές συναντήσεις που οργάνωσε η Ένωση, εκτός των αθηναϊκών τειχών.

Το νέο ξεκίνημα

Ήδη από τις αρχές του 1950 η ελληνική οικονομία μπαίνει σε τροχιά ανασυγκρότησης και ανάπτυξης και η ελληνική κοινωνία, με ελαφρά επουλωμένες τις πληγές από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, την Κατοχή και τον Εμφύλιο, αρχίζει να κυττάζει μπροστά.

Η ελληνική ασφαλιστική αγορά – ευαίσθητο πάντα θερμόμετρο των οικονομικοί οινωνικών εξελίξεων – έχει ξεκινήσει την επανασύνδεσή της με τις δυτικοευρωπαϊκές ασφαλιστικές αγορές και έχει αντιληφθεί πως η απαραίτητη συμμετοχή της στα ευρωπαϊκά ασφαλιστικά δρώμενα δεν μπορεί να επιτευχθεί με κατακερματισμένες τις δυνάμεις της.

Σημαντικός σταθμός στην περίοδο αυτή ήταν: η δημιουργία το 1954 της **Ελληνικής Ασφαλιστικής Ομοσπονδίας**, με πρωτοβουλία της Ένωσης των εν Ελλάδι Εργαζομένων Εταιριών Ασφαλείας κατά του Πυρός. Στην

Ομοσπονδία συμμετείχαν όλοι οι επιμέρους κλαδικοί ασφαλιστικοί φορείς (ατυχημάτων, θαλασσασφαλίσεων και ζωής), οι οποίοι το 1959 συγχωνεύθηκαν σε ένα ενιαίο σωματείο, την ‘Ενωση των εν Ελλάδι Εργαζομένων Ασφαλιστικών Εταιριών.

Στις 9 Ιουλίου 1961 η υπογραφή της Συμφωνίας των Αθηνών από την Κυβέρνηση Καραμανλή επιβεβαιώνει τον ευρωπαϊκό προσανατολισμό της χώρας. Παράλληλα μία σειρά νομοθετημάτων (οι Νόμοι 4002/60, 4171/61 κ.ά.) παρέχουν σημαντικά κίνητρα για την ανάπτυξη της βιομηχανίας, την επένδυση ξένων κεφαλαίων στη χώρα, την τόνωση των εξαγωγών. Είναι η πολύτιμη περίοδος ανάπτυξης της βιομηχανικής υποδομής της χώρας, στην οποία πρωτοστατεί η περιοχή της Θεσσαλονίκης, με τη βιομηχανική της ζώνη, η δε ελληνική ασφαλιστική αγορά (ελληνικές και αλλοδαπές εταιρίες μαζί), ξεφεύγοντας επιτέλους από το μέχρι τότε στατικό και μίζερο πλαίσιο της, κατορθώνει και καλύπτει όλες τις ασφαλιστικές ανάγκες της αναπτυσσόμενης οικονομίας.

Η καθοριστική 10ετία του '60

Το 1965 λειτουργούσαν στην Ελλάδα 105 ασφαλιστικές εταιρίες (40 ελληνικές και 55 αλλοδαπές) με συνολική παραγωγή ασφαλίστρων της τάξης των 1.14 εκ. δραχμών, από την οποία τα μισά περίπου προέρχονταν από τον Κλάδο Αυτοκινήτων.

Σε αυτή την περίοδο τοποθετείται η έναρξη της ανάπτυξης και εδραίωσης του θεσμού των ασφαλειών ζωής και των λοιπών προσωπικών ασφαλίσεων που την εποχή εκείνη αντιπροσώπευε μόλις το 10% του εθνικού ασφαλιστικού χαρτοφυλακίου.

Στο ίδιο διάστημα (1960-1970) ο χάρτης της ασφαλιστικής αγοράς μας αλλάζει δραστικά. Τρεις ήταν οι βασικοί παράγοντες που συνέβαλαν σε αυτό – παράλληλα προς την εκβιομηχάνιση της χώρας και την ανάπτυξη του Κλάδου Ζωής:

- (α) η δραστηριοποίηση στον ελληνικό χώρο ξένων ασφαλιστικών εταιριών με υψηλή τεχνογνωσία
- (β) η καθιέρωση το 1961 της υποχρεωτικής ασφάλισης αστικής ευθύνης αυτοκινήτων
- (γ) το «μπόλιασμα» της αγοράς με μια δραστήρια, σύγχρονη γενιά ασφαλιστών-επιχειρηματιών από τους 'Ελληνες της Αιγύπτου.

Τα ταραχώδη πολιτικά γεγονότα της 10ετίας αυτής – που κορυφώθηκαν με τα «απριλιανά» του 1967 – δεν ανέκοψαν την ανοδική τροχιά του Κλάδου, μια τροχιά που συνοδεύτηκε και από αντίστοιχα σημαντικές νομοθετικές ρυθμίσεις.

Βέβαια, η ασφαλιστική δραστηριότητα στο διάστημα αυτό προέρχεται κυρίως από τις τραπεζικές ασφαλιστικές επιχειρήσεις, οι οποίες, με τη βοήθεια και στήριξη των μητρικών τους εταιριών, πετυχαίνουν μια εντυπωσιακή ανάπτυξη του όγκου των εργασιών τους. Το φαινόμενο αυτό νομιμοποιεί τις ιδιωτικές ασφαλιστικές εταιρίες να μιλούν τότε για «**ασφαλιστικό μονοπάλιο**» στην Ελλάδα και για ασφυκτική κυριαρχία των τραπεζών, που εμποδίζει την

ανάπτυξη του Κλάδου και αλλοιώνει τη φυσιογνωμία της αγοράς.
Χαρακτηριστικό είναι ότι το 1966, σε σύνολο 108 εταιριών που
δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα, οι οκτώ «τραπεζικές» κάλυπταν το 68.2%
της συνολικής παραγωγής ασφαλίστρων!

Ένα νομοθέτημα – σταθμός

Στις αρχές του 1970 τίθεται σε ισχύ το **N.Δ. 400 «περί Ιδιωτικής Επιχειρήσεως Ασφαλίσεως»**, το οποίο αντικαθιστά το N. 1023/1917. Το νομοθέτημα αυτό συνιστά γενναία τομή στο χώρο της Ιδιωτικής Ασφάλισης με στόχο τον απαραίτητο εκσυγχρονισμό του πλαισίου λειτουργίας της ελληνικής ασφαλιστικής αγοράς. Με τις ρυθμίσεις του διασφαλίζονται τα συμφέροντα των ασφαλισμένων, καθιερώνονται κανόνες ουσιαστικότερης εποπτείας, απαγορεύεται η διενέργεια ασφαλιστικών εργασιών από τις τράπεζες και τους υπαλλήλους τους. Με άλλα λόγια ο ασφαλιστικός θεσμός «ανοίγεται» στους αναπτυξιακούς ανέμους μιας ελεύθερης και χωρίς παρεμβάσεις αγοράς, όπου ισχύει ο νόμος της προσφοράς και της ζήτησης.

“Ηδη όμως από το 1966 οι διαφαινόμενες νομοθετικές εξελίξεις που σηματοδοτούν την αρχή του τέλους της ηγεμονίας των τραπεζικών ιδρυμάτων στον ασφαλιστικό χώρο, δημιουργούν έντονες ρήξεις στους κόλπους της Ένωσης (τη διοίκηση της οποίας έχουν αναλάβει πλέον εκπρόσωποι των ιδιωτικών εταιριών) και τελικά οδηγούν στη διάσπασή της και στη δημιουργία ενός δεύτερου συλλογικού φορέα, της Ένωσης Ασφαλιστών Ελλάδος.

Ωστόσο, παρά τη διχοτόμηση αυτή που πλήγτει την ενότητα του Κλάδου και παρά την ένταση που κατά καιρούς επικρατεί, η συνεργασία των δύο Ενώσεων είναι στενή.

Ένας γόνιμος άνεμος πνέει

Πράγματι, η 15ετία 1970-1985 βρίσκει την ελληνική ασφαλιστική αγορά (και κυρίως την Ένωση των εν Ελλάδι Εργαζομένων Ασφαλιστικών Εταιριών ως κύριο εκφραστή της νέας αντίληψης και επιχειρηματικής δράσης στην ασφαλιστική αγορά) να αναπτύσσει μια πολυποίκιλη δραστηριότητα με κύριους άξονες:

- ✓ τη στενή παρακολούθηση και παρέμβαση στις νομοθετικές εξελίξεις
- ✓ την αποτελεσματική συμμετοχή στα ευρωπαϊκά ασφαλιστικά δρώμενα
- ✓ τη σταδιακή ανάπτυξη ενός κλίματος εξωστρέφειας και την παράλληλη προώθηση του θεσμού της Ιδιωτικής Ασφάλισης
- ✓ την κάλυψη σε πρώτη φάση των άμεσων εκπαιδευτικών και επιμορφωτικών αναγκών της αγοράς
- ✓ την αναδιοργάνωση των υπηρεσιών του συλλογικού φορέα της αγοράς για την ευστοχότερη εξυπηρέτησή της.

Τα πρώτα χρόνια της Μεταπολίτευσης

Το 1974 η Γ' Ελληνική Δημοκρατία εξασφαλίζει μια περίοδο ομαλότητας και κοινοβουλευτισμού, ενώ σοβαρές θεσμικές μεταρρυθμίσεις σημειώνονται ή προοιωνίζονται σε όλα τα επίπεδα. Παρά τους κλυδωνισμούς της διεθνούς

οικονομίας και τις δομικές αδυναμίες στον ελληνικό οικονομικό χώρο και παρά τις πολιτικές αντιπαραθέσεις και αβεβαιότητες, στις 28 Μαΐου 1979 υπογράφεται η συνθήκη ένταξης της Ελλάδας στην ΕΟΚ, η οποία τίθεται σε ισχύ την 1^η Ιανουαρίου του 1981.

Η άνδρωση της ασφαλιστικής αγοράς στα χρόνια της Μεταπολίτευσης είναι εντυπωσιακή, όχι μόνο ποσοτικά αλλά και ποιοτικά. Η ασφαλιστική βιομηχανία αγγίζει ρυθμούς ανάπτυξης που τη φέρνουν στην πρώτη γραμμή των αναπτυσσόμενων κλάδων της Εθνικής Οικονομίας (το 1971: παραγωγή ασφαλίστρων 3.1 δισ. δραχμές – το 1981: 27 δισ. δραχμές, δηλαδή αύξηση της τάξης του 862%!).

Παράλληλα, μια δέσμη νομοθετημάτων επιταχύνουν τον εκσυγχρονισμό του νομοθετικού πλαισίου και συστηματοποιούν και επεκτείνουν το θεσμό σε μια σειρά πεδίων, κατά το πρότυπο των ευρωπαϊκών χωρών (χαρακτηριστικά αναφέρω την ψήφιση του Νόμου περί υποχρεωτικής ασφάλισης της αστικής ευθύνης από αυτοχήματα αυτοκινήτου, τη δημιουργία του Επικουρικού Κεφαλαίου και της Υπηρεσίας Στατιστικής Αυτοκινήτων, την καθέρωση ενιαίου λογιστικού σχεδίου για τον Κλάδο κ.ά.).

Μέσα στο γενικώτερο κλίμα δημιουργίας και ευφορίας, η ελληνική ασφαλιστική αγορά, με κύριο μοχλό την Ένωση, οργανώνει και υποδέχεται σεμινάρια, συνέδρια, συναντήσεις επιτελών της ευρωπαϊκής και διεθνούς ασφαλιστικής αγοράς, σε μια προσπάθεια ανάπτυξης του ασφαλιστικού θεσμού, συμμετέχει ενεργά στις συναντήσεις ευρωπαϊκών και διεθνών ασφαλιστικών οργανισμών, πρωτοπορεί με μια σειρά πρωτοβουλιών που αποσκοπούν στην καλύτερη πληροφόρηση του κοινού, αλλά και των ίδιων των στελεχών του Κλάδου.

‘Ηταν όμως πια φανερό πως οι όροι λειτουργίας και εποπτείας των ασφαλιστικών εταιριών θα γίνονταν ολοένα και περισσότερο αυστηροί, ώστε να διασφαλίζονται πληρέστερα τα συμφέροντα των ασφαλιζόμενων και πως τα μέχρι τότε προστατευτικά τιμολόγια (τα «δεκανίκια» για κάποιες εταιρίες) θα απελευθερώνονταν σταδιακά, δημιουργώντας έτσι συνθήκες έντονου ανταγωνισμού αλλά και την ανάγκη σχεδιασμού νέων, σύγχρονων, ανταγωνιστικών – και, κατά συνέπεια, – περισσότερο ολοκλήρωμένων προϊόντων.

Η κοινή λογική, λοιπόν, επέβαλε τη σύμπτυξη των ασφαλιστικών δυνάμεων της αγοράς. Πρώτο βήμα ήταν η ισότιμη προσχώρηση της Ένωσης Ασφαλιστών Ελλάδος στην ‘Ένωση των εν Ελλάδι Εργαζομένων Ασφαλιστικών Εταιριών το 1987 και η μετά πέντε σχεδόν χρόνια (το 1992) ολοκλήρωση της συνένωσης όλων των ασφαλιστικών εταιριών κάτω από τη στέγη της ‘Ένωσης, που μετονομάζεται τότε σε ‘Ένωση Ασφαλιστικών Εταιριών Ελλάδος.

Παράλληλα, το σύνολο της ελληνικής ασφαλιστικής αγοράς, έχοντας πλέον διαπιστώσει ότι καμία ανάπτυξη δεν θα ήταν δυνατή με το σχεδόν πλήρως ανειδίκευτο και εμπειρικό προσωπικό που απασχολούσε, αγκάλιασε θερμά την εμπνευσμένη πρωτοβουλία της Ένωσης Ασφαλιστών Ελλάδος για τη δημιουργία του Ελληνικού Ινστιτούτου Ασφαλιστικών Σπουδών (ΕΙΑΣ) το 1987. Το ΕΙΑΣ εξελίχθηκε στον βασικό εκπαιδευτικό και επιμορφωτικό

οργανισμό της χώρας πάνω σε θέματα ασφαλιστικής παιδείας και τεχνογνωσίας κατά το πρότυπο αντίστοιχων Ινστιτούτων στις άλλες ευρωπαϊκές χώρες και συνέβαλε στην αναβάθμιση του ασφαλιστικού επαγγέλματος σε όλα τα επίπεδα (εταιρίες, το προσωπικό τους, τα στελέχη της αγοράς και τους διαμεσολαβητές).

Στους ορίζοντες του 21^{ου} αιώνα

Η τελευταία 20ετία (1985-2005), σημαδεύεται από ραγδαίες νομοθετικές εξελίξεις που κυρίως αφορούν στην εναρμόνιση του ελληνικού θεσμικού πλαισίου με το αντίστοιχο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Βασικοί στόχοι όλου αυτού του νομοθετικού έργου είναι η απελευθέρωση των αγορών, η κατάργηση των υποχρεωτικών τιμολογίων και γενικών όρων, η ενδυνάμωση και ενίσχυση της φερεγγυότητας των ασφαλιστικών εταιριών, η τόνωση του υγιούς ανταγωνισμού, η αναγνώριση των δικαιωμάτων των ασφαλισμένων, η καλύτερη και περισσότερο τελέσφορη οργάνωση της κρατικής εποπτείας.

Η προσπάθεια όλων - με «μπροστάρη» την 'Ενωση Ασφαλιστικών Εταιριών Ελλάδος – επικεντρώνεται, λοιπόν, στην όσο το δυνατόν χωρίς κλυδωνισμούς προσαρμογή της ασφαλιστικής αγοράς στις νέες συνθήκες.

Παράλληλα, η Ένωση πρωτοστάτησε και σε πολλούς άλλους καίριους τομείς όπως:

- ✓ η ουσιαστική συνεργασία με τις Ενώσεις Καταναλωτών για την προώθηση των συμφερόντων των ασφαλισμένων (η Συμφωνία Φιλικού Διακανονισμού ή, όπως το αποκαλούμε «Σύστημα 'Άμεσης Πληρωμής», που τέθηκε σε εφαρμογή το 2001 είναι αναμφισβήτητο επίτευγμα)
- ✓ η καθιέρωση εκπαίδευσης (σήμερα, δυστυχώς, προαιρετικής) και υποχρεωτικής εξέτασης των διαμεσολαβούντων προσώπων ως προϋπόθεση για την άσκηση του ασφαλιστικού επαγγέλματος του διαμεσολαβητή
- ✓ η ανάδειξη της εποπτείας σε καθοριστικό παράγοντα για την ανάπτυξη της ασφαλιστικής αγοράς (Ν. 3229/2004 για την ίδρυση ανεξάρτητης εποπτικής αρχής)
- ✓ η υιοθέτηση εξωστρεφούς πολιτικής με στόχο την ενημέρωση των στελεχών της ασφαλιστικής αγοράς, αλλά κυρίως της κοινωνίας, για τον οικονομικό και κοινωνικό ρόλο της ιδιωτικής ασφάλισης καθώς και η ενίσχυση της αξιοποιησίας του Κλάδου και της ασφαλιστικής συνείδησης του κοινού με την έκδοση των Ασφαλιστικών Νέων, τις έρευνες αγοράς, τις διαφημιστικές εκστρατείες, την καθιέρωση του διεθνούς συνεδρίου της 'Υδρας, τον εορτασμό της Ημέρας της Ιδιωτικής Ασφάλισης, τη στοχευμένη δράση στον τομέα της «πρόληψης» κ.ά.)
- ✓ η ενεργότερη συμμετοχή των Ελλήνων ασφαλιστών σε όλες τις κλαδικές Επιτροπές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ασφαλίσεων αλλά και στους άλλους διεθνείς ασφαλιστικούς οργανισμούς.

Σήμερα....

Αν θέλαμε, συνοπτικά, ν' αποτυπώσουμε την ελληνική ασφαλιστική αγορά, αλλά και το οικονομικού περιβάλλον μέσα στο οποίο λειτουργεί, θα είχαμε την εξής εικόνα:

- (α) Μίας αγοράς **ρηχής** ως προς το μέγεθός της (όγκος παραγωγής, κεφάλαια, αποθέματα κλπ.) και κατά συνέπεια **εύθραυστης**.
- (β) Μίας αγοράς που έχει σε μεγάλο βαθμό καλύψει το έλλειμμα **τεχνογνωσίας** που παρουσίαζε στο παρελθόν.
- (γ) Μίας αγοράς στην οποία συνυπάρχουν δόκιμοι, ντόπιοι **παίκτες**, αλλά και πρωτοκλασάτα ονόματα από τον ευρωπαϊκό και υπερατλαντικό ασφαλιστικό χώρο.
- (δ) Μίας αγοράς που είναι σε θέση να σχεδιάσει σύγχρονα **προϊόντα**, ικανά να συγκριθούν με εκείνα άλλων προηγμένων αγορών.
- (ε) Μίας αγοράς, όμως, που πάσχει από **έλλειψη ασφαλιστικής συνείδησης** και από **υστέρηση στην έγκυρη πληροφόρηση - ενημέρωση του κοινού**, με αποτέλεσμα να υποφέρει από μειωμένη ζήτηση ασφαλιστικής προστασίας.
- (στ) Μίας αγοράς που, λόγω **ανεπαρκούς** μέχρι σήμερα **εποπτείας** (αλλά και **αυτορρύθμισης**), υπόκειται συνεχώς στον κίνδυνο να επαληθευθεί ο Νόμος του Gresham, ότι «*το κακό χρήμα εκτοπίζει το καλό*».
- (ζ) Μίας αγοράς που λειτουργεί μέσα σ' ένα δυσμενές **φορολογικό περιβάλλον** – με τα περιορισμένα φορολογικά κίνητρα για τους κλάδους Ζωής και Υγείας αλλά και τις αδικαιολόγητες επιβαρύνσεις χαρτοσήμου και ΦΚΕ.
- (η) Μίας αγοράς που έχει υιοθετήσει σχεδόν πλήρως - έστω και με καθυστερήσεις – το **νομοθετικό πλαίσιο** της Ιδιωτικής Ασφάλισης – κοινό σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά που συνεχώς προσκρούει στον δισταγμό να της αναγνωριστεί το **δικαίωμα συμπληρωματικής συμμετοχής** της στην επίλυση του ασφαλιστικού προβλήματος.
- (θ) Μίας αγοράς που διαθέτει ένα πολυπληθές και δυναμικό **δίκτυο διαμεσολάβησης**, το οποίο όμως διακατέχεται από μία αδικαιολόγητη διεκδικητικότητα, δεν διαθέτει, στο μεγαλύτερο μέρος του, επαρκή ασφαλιστική κατάρτιση και δεν αισθάνεται ιδιαίτερα δεμένο με τις εταιρίες.
- (ι) Τέλος, μίας αγοράς που είναι σε θέση να σταθεί **ισότιμα** πλάι στις ομόλογές της ευρωπαϊκές αγορές, αλλά που εμφανίζει στο **εσωτερικό έλλειμμα αξιοπιστίας** – για το οποίο η ίδια ευθύνεται σε μεγάλο βαθμό.

Τα θετικά σημεία της αξιολόγησης αυτής είναι σαφώς περισσότερα από τα αρνητικά. Και το αισιόδοξο, κατά την άποψή μου, μήνυμα είναι πως η ελληνική ασφαλιστική αγορά έφτασε σ' ένα σημείο ωρίμανσης τέτοιο που **και μπορεί και αντέχει να κάνει τα καθοριστικά εκείνα βήματα που θα την απογειώσουν**.

Και πάλι εδώ η Ένωση Ασφαλιστικών Εταιριών Ελλάδος έχει να παίξει έναν πρωτεύοντα ρόλο με το κύρος και την ευθύνη που την διακρίνει.

Νίκος Αδαμαντιάδης

Θεσσαλονίκη, 24 Νοεμβρίου 2007